

Verksamhetsberättelse 2023

Syfte

Demensföreningens syfte är att bevaka intressen och rättigheter och förbättra förhållandena för personer med demenssjukdom och deras anhöriga samt för yrkesverksamma inom området. Föreningen vill öka kännedomen om och förståelsen för hur det är att leva med en demenssjukdom, möta aktuella behov och trygga tillgången på information och kunskap om demenssjukdomar. Föreningen vill därmed medverka till en kvalitativ utveckling av demensomsorgen och demensvården i landskapet i samverkan med andra föreningar, organisationer och samhällsinstanser.

Demensföreningens profil är att vara kontaktskapande, rådgivande och stödande för i huvudsak personer med demenssjukdom och deras anhöriga. Föreningens verksamhet skall tillgodose målgruppernas behov eftersom de själva kan ha begränsade möjligheter att föra sin talan i sak. Föreningen väcker initiativ och fungerar som referensgrupp och resursorganisation i samarbete med andra berörda föreningar, organisationer och samhällsinstanser. Föreningen är remissinstans i ärenden och lagförslag som berör föreningens målgrupper.

Styrelse och ersättare, övriga funktionärer och verksamhetsgranskare:

Styrelse och ersättare

Inger Eriksson	Ordförande
Mikael Staffas	Vice ordförande
Monica Backman	Styrelsemedlem
Henrik Flöjt	Styrelsemedlem
Marja Harcke	Styrelsemedlem
Johanna Muukkonen	Styrelsemedlem
Annica Rydberg	Styrelsemedlem

Kaj Backas	Ersättare
Guðrun Guðmundsen	Ersättare

Övriga funktionärer

Fia Hagelberg	Verksamhetsledare
---------------	-------------------

Verksamhetsgranskare

Agneta Brunila	Ordinarie
Ann-Charlotte Sjölund	Ordinarie
Hans-Erik Lindeman	Ersättare

1. Demensrådgivning

Demensrådgivningen är ett av de högst prioriterade områdena inom föreningens verksamhet. Rådgivningen är avgiftsfri och tillgänglig för hela landskapet. De huvudsakliga målgrupperna är personer med en demenssjukdom eller som är under utredning, deras anhöriga och föreningens medlemmar. Andra målgrupper har främst varit yrkesverksamma inom social- och hälsovård samt övriga berörda serviceproducenter.

Demensrådgivningen har tillhandahållits av föreningens verksamhetsledare Fia Hagelberg. Individuell rådgivning har tillhandahållits genom telefonkontakt, mottagning, hembesök, besök till andra enheter och e-postkontakt, i syfte att ge information, råd och stöd samt hänvisning till andra serviceproducenter. Rådgivningen har även omfattat möten med sakkunniga, föranledda av vård- och serviceplanering, olika ansökningar och handledning.

Samarbete och kvalitetssäkring inom ramen för Demensrådgivningen

För att kunna följa med utvecklingen inom förenings- och rådgivningsarbetet har verksamhetsledaren Fia Hagelberg deltagit i följande tillställningar/information:

- Månatliga arbetsplatsmöten arrangerade av Funktionsrätt Åland.
- Telefon- och mejlkontakt samt fysiska möten med Minnesmottagningen på ÅHS.
- Samarbete med dagverksamheterna vid Oasen och Trobergshemmet, demensenheter/ESB-boenden och övriga ESB-boenden på Åland samt Folkhälsan på Åland.
- Samverkan och samarbete tillsammans med övriga intresseföreningar vid HandiCampen.

2. Övrig förenings- och informationsverksamhet

2.1 Ekonomi, personal och administration

Föreningens verksamhet har i främsta hand finansierats med medel från Ålands Penningautomatförening. Övrig finansiering har bestått av medlemsavgifter och intäkter från hyllnings- och kondoleanskort samt julhälsningar.

Demensföreningen har en verksamhetsledare, Fia Hagelberg, som arbetar 80 % av kansliarbetstiden. Hennes främsta uppgift är att handha demensrådgivningen vid föreningens kansli eller på distansarbete och handha föreningens allmänna åtagande, verkställande och administration. Kanslitiden är måndag – torsdag kl. 09.00 – 15.00 och vid behov annan tid enligt överenskommelse. Verksamhetsledaren fungerar även som föreningens sekreterare och kassör.

2.2 Medlemmar och medlemsvärvning

Medlemsantalet har ökat från 213 till 236 personer. Medlemsvärvningen har främst skett genom rekrytering via verksamhetsledaren, styrelsemedlemmarna, anhöriggrupperna, olika aktiviteter och stor synlighet i Ålandstidningen i form av ”pluggisar” samt övrig synlighet i samhället genom ex. lokaltidningarna.

2.3 Styrelsemöten

Styrelsen har sammanträtt 9 gånger och behandlat 100 paragrafer. Styrelsen har haft sina möten i Funktionsrätt Ålands lokaler på Skarpansvägen 30, även kallat ”HandiCampen”.

2.4 Medlemsmöten

Värmötet hölls måndagen den 22.05.2022 kl. 17.30 på HandiCampen där åtta medlemmar deltog. Höstmötet hölls måndagen den 20.11.2021 kl. 17.30 på HandiCampen, där tio medlemmar deltog.

2.5 Hörande, skrivelse, utlåtande och insändare

24.01 – Skrivelse till Äldreomsorgsnämnden i Mariehamn angående planer på att bygga äldrecenter i anslutning till Trobergshemmet, i stället för skilt demenscenter. Föreningen ställde sig frågande till hur Mariehamn Stad tänkte placera demens-avdelningarna och hur utformningen skulle se ut, särskilt gällande utemiljön.

08.02 – Hörande gällande beredningsprocessen för äldrepolitiskt program för Åland.

Hörandet hölls av en parlamentarisk referensgrupp där följande medlemmar ingick:

Ordförande *Annette Holmberg-Jansson*, minister (MSÅ), minister *Annika Hambrudd* (ÅC) *Arsim Zekaj*, *Nina Fellman* (ÅS), *Gun Carlson*, *Jan Salmén* (ÅC), *Pernilla Söderlund*, *Mikael Staffas* (Lib.), *Wille Valve*, *Terese Åsgård* (MSÅ), *Annette Larson*, *Johan Magnusson* (HI) *Peggy Eriksson*, *Rolf Granlund* (ÅF), *Conny Nylund*, *Gun Åkerback* (OBS), *Stephan Toivonen*, *Ann-Helene Holmström* (ÅD). Specialsakkunnig *Susanne Broman* har fungerat som sekreterare för referensgruppen.

14.06 – Yttrande till Social- och Miljöutskottet angående klientavgiftslagstiftning del två.

03.10 – Insändare till lokaltidningarna inför valet – *Hur kommer demensvården se ut i Mariehamn?*

14.11 – Utlåtande gällande Äldrecenter Mariehamn, förstudie uppgjord av SWECO 29.09.2023, till Äldreomsorgsnämnden i Mariehamns Stad. Skickat med bilaga/insändare som medlem, *Eva Eriksson*, skrivit till Ålandstidningen 20.06 angående, *Planeringen av ett nytt demenscenter*. Insändaren beskrev bl. a. om hur förhållandena ser ut i Demensbyn i Nederländerna.

12.12 - Insändare till Ålandstidningen, Dagens Debatt, publicerad 16.12.2023, *Människor med demenssjukdom behöver tillgång till anpassad vård och omsorg*.

2.6 Representation

Föreningens representant i Funktionsrätt Ålands styrelse har varit Mikael Staffas med Inger Eriksson som ersättare. Vid Funktionsrätt Ålands vårmöte 19.04 representerades föreningen av styrelsemedlem Johanna Muukkonen och Mikael Staffas som ersättare och vid höstmötet 07.12 av styrelsemedlem Johanna Muukkonen med Mikael Staffas som ersättare.

2.7 Utbildning och informationsverksamhet

Skriftligt informationsmaterial har distribuerats till enskilda personer och enheter, som har begärt olika former av demensrådgivning. Information, rådgivning och stöd har riktat sig till bland annat medlemmar, klienter, närståendevårdare, anhöriga, yrkesverksamma inom social- och hälsovård, andra serviceproducenter, studerande, förtroendevalda och allmänheten.

18.01 – Minimässa *Lyssna till 4300 röster* i Lagtingets foajé, Funktionsrätt Åland och medlemsföreningarna presenterade sig och diskuterade med politiker viktiga frågor inför höstens lagting- och kommunalval.

24.01 – Besök av den nystartade Seniorsmottagningen (tre personer) på ÅHS. Verksamhetsledaren informerade om föreningens arbete.

26.01 – Demensföreningen inbjuden till Hållbart Initiativs seminarium, *”En hållbar äldreomsorg – ett värdigt liv för alla”*. Verksamhetsledaren höll en presentation *”DETTA BEHÖVS – för att det ska vara hållbart och värdigt”*.

07.02 – Besök av talterapeut Jeanette Hagman från ÅHS som bl. a. informerade om hjälpmedel.

07.03 – Valdebatt i Lagtingets auditorium Sälskär. Ca 50 åhörare. I arrangemang av Funktionsrätt Åland inkl. alla medlemsföreningar som hade utformat frågor till politikerna med input av våra medlemmar. Medverkande politiker var:

Socialdemokraterna på Åland: Henrik Löthman

Ålands framtid: Hanna Segerström

Obunden samling: Christian Wikström

Moderat samling: Annette Holmberg-Jansson

Liberalerna på Åland: Pernilla Söderlund

Hållbart Initiativ: Aino Waller

Åländsk Center: Veronica Thörnroos

11.03 – Föreningsmessa i Baltichallen. Mycket folk besökte mässan och särskilt många politiker medverkade.

15.03 – Besök av Liz Karlsson, välfärdssamordnare, från Mariehamns Stad som berättade om *Smarta lösningar (mest digitala) i vardagen*.

15.03 – Träff med KST, Katarina Dahlman och Andrea Björnhuvud. Verksamhetsledaren

informerade om behovet av dagverksamhet, boende, och avlastning samt behov av tidiga interventioner i form av ex. personlig assistent för yngre personer med demenssjukdom.

22.03 – Socialkuratorer från ÅHS besökte HandiCampen och informationsutbyte delgavs mellan föreningar och ÅHS.

28.03 – Kompetensnätverksmöte på HandiCampen, 22 deltagare (6 via Teams) deltog från olika boenden/dagverksamheter på Åland. Ämne som diskuterades var stängda/låsta dörrar på boenden.

06.04 – Studiebesök till Hammargårdens nya demensavdelning. Verksamhetsledare Fia Hagelberg och ordförande Inger Eriksson togs emot av äldreomsorgsledare Jenny Sporre.

24.05 – Föreläsning/infokväll till allmänheten angående bedrägerier. Föreningen ordnar i samarbete med Funktionsrätt Åland och övriga medlemsföreningar ett informationstillfälle tillsammans med Eva-Mari Berglund från Ålandsbanken och Poliskommissarie Tommy Thörnroos. Tillfället var välbesökt och hölls i Hotell- och Restaurangskolans auditorium.

21.09 – På Alzheimerdagen anordnade föreningen en föreläsning med Lars-Christer Hydén, professor i socialpsykologi, med temat *”Samtal, demens och berättelser”*. Sjöfartsmuseets auditorium, 92 personer deltog. Efter föreläsningen bjöd föreningen sina medlemmar på middag på restaurang Nautical. 35 medlemmar avnjöt middagen.

Lars-Christer Hydén

07.11 – Demensföreningen anordnade storföreläsning med geriatriprofessor Yngve Gustafson, ”*Depression hos människor med demenssjukdomar botas sällan med piller!*”. Föreläsningen hölls digitalt med åhörare på plats (ca ett 80 tal) i Sjöfartsmuseets auditorium.

Yngve Gustafson föreläser digitalt från Umeå. Fia Hagelberg ombesörjer bladvändningen på presentationen.

07.11 – Efter ovan nämnda föreläsning höll Caroline Staffas, sexualrådgivare, en föreläsning kring ”*Sexualitet – en viktig del i att upprätthålla hälsa under åldrandet*”.

Caroline Staffas

Utbildning, föreläsning och seminarium

26.01 – Webinarium med Stefan Einhorn med temat ”*Våra Ljusa och mörka sidor*”. Arrangerat av Ålands intresseförening för psykisk hälsa Reseda r.f.

01.02 – Skolning i föreningsregistret Membra med Thomas Fonsell från Concilia.

09.02 – Föreläsning via Teams av Malin Ström från Föreningsresursen Finland.

10.02 – Inspirationsseminarium för äldrepolitiskt program i arrangemang av Ålands landskapsregering, heldag, som hölls i Alandica, Auditoriet.

16.02 – Utbildningsdag ”*Hjärnsnack*” i arrangemang av Folkhälsan.

21.03 – Grundkurs i att skriva lättläst 21.3, 3 h. Arrangerat av LL-center Finland.

23.03 – Verksamhetsledaren deltog i Ångestloppet (209 m) som arrangerades av Klubbhuset Pelaren.

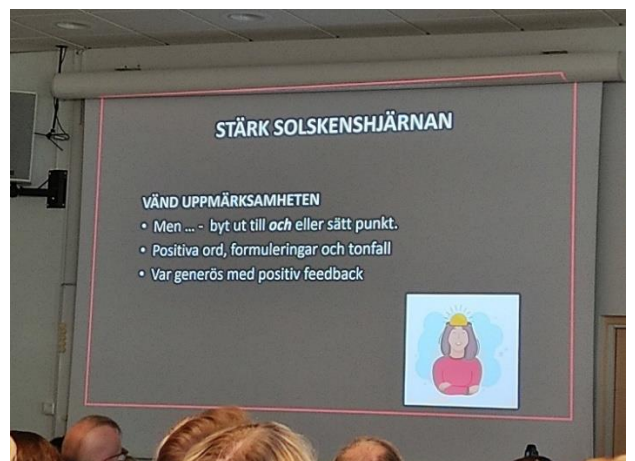
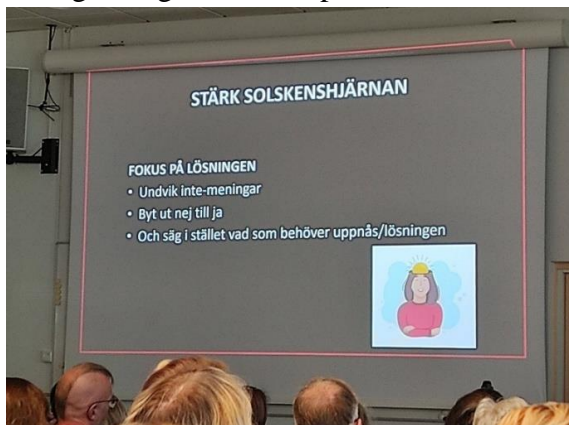
23.03 – Filmvisning i arrangemang av Funktionsrätt Åland ”*Medicinera lagom – en dokumentärfilm om vinstdrivande medicinering*”.

30.03 – Hybridseminarium ”*Jakten på det goda åldrandet*” i arrangemang av bl. a. Åbo Akademi, UMEÅ UNIVERSITET, HÖGSKOLAN på ÅLAND, SeAMK, GERDA. Seminariet presenterade resultat från Gerontologisk Regional Databas (GREDA) med tvärvetenskapliga infallsvinklar på **det goda åldrandet** i Österbotten, Södra Österbotten, Västerbotten, och Åland.

04.04 – Fortsättning skriva lättläst 3 h.

8-9.05 – Nordiska Mötet som hölls i Stockholm i arrangemang av Svenska demensförbundet. Temat var ”*Ett demensvänligt samhälle för yngre personer med demenssjukdom*”. Verksamhetsledare Fia Hagelberg och styrelsemedlem Mikael Staffas deltog.

10.10 – Världsmentalhälsodagen firades med halvdags föreläsning av Lena Skogholm i arrangemang av Reseda på ÅHS.

19-20.10 – ÄO-dagarna i Stockholm. Axplock från föreläsare Åsa Kadowaki, psykiatriker.

16.11 – Webinarium, "Nedsatt hörsel bland äldre – Konsekvenser för kognition och kommunikation". I arrangemang av Svenskt Demenscentrum och Hörselskadades riksförbund (Sverige).

27.11 – Ålands Funktionsrättsdag som hölls i Alandica, verksamhetsledaren kunde inte närvara men satt med i juryn som beslutade vem som skulle få Bemötandepriset på funktionsrättsdagen. Årets bemötandepreis erhöles av Kaj Backas.

14.12 – Webinarium, "Närståendevård i Finland bland äldre – möjligheter och utmaningar". I arrangemang av Folkhälsan.

2.8 Medlemsaktiviteter

Föreningen har haft en motionsgrupp på Rehab City, ledd av fysioterapeut Markus Palm. Gruppen har pågått under 12 tillfällen under våren och 12 tillfällen under hösten. Deltagarantalet har varit tio under våren och åtta under hösten. Föreningen har subventionerat aktiviteten kraftigt för att på så sätt höja intresset och motivera medlemmar att delta. Kostnaden per deltagare och termin har varit 40 euro.

3. Organiserad stödgruppsverksamhet för anhöriga, närstående och insjuknade

Under året har organiserade gruppträffar anordnats för anhöriga och närståendevårdare, så kallade anhöriggrupper. Syftet har varit att de anhöriga skall få stöd, information och stimulans samt utbyta erfarenheter genom att samtala och umgås i grupp. Föreningen ombesörjer tre anhöriggrupper kontinuerligt som pågår under vår- och hösttermin. Antal deltagare i vardera gruppen har varit åtta + åtta + sex = 22 personer. Deltagarna har haft eget ansvar för transport. Träffarna har skett en gång i månaden och varit avgiftsfria för deltagarna. Lättare servering har ingått och plats för träffarna har varit HandiCampen. Den 11.11 avslutades den första och äldsta anhöriggruppen pga. att den anhöriga har avlidit. Föreningens styrelse har låtit besluta att anhöriga får fortsätta delta i anhöriggruppen högst ett år efter att den anhöriga avlidit.

4. Samarbete med dagverksamheter och boende- och vårdenheter, Ålands hälso- och sjukvård, kommunerna, vårdutbildningsenheterna, patientintresseföreningarna och andra serviceproducenter

Demensföreningen vill bevaka intresset för målgrupperna beträffande en god daglig livskvalitet för personer med demenssjukdom och en fungerande avlastning för anhöriga och närstående vårdare. Föreningen har ställt verksamhetsledaren till förfogande som sakkunnig resursperson för utvecklandet av och stöd till kvalitativ dagverksamhet och anpassade boende- och vårdenheter i de olika kommunerna. En kontinuerlig kontakt och ett gott samarbete med de olika aktörerna inom verksamhetsområdet gynnar sakfrågan och underlättar utvecklandet av omsorgen för de berörda personerna. Ett mål har varit att kontakten med föreningen ska vara en naturlig del av verksamheten.

Föreningen har följt med kommunernas och landskapets arbete med servicen till personer med demenssjukdom, tagit del av styrdokument och bistått med information och sakkunskap till dessa. Föreningen har även bevakat intressegruppens rättigheter i utvecklandet av handlingsplaner, lagar och förordningar.

Kompetensnätverk för demensenheter på Åland

Demensföreningen fungerar som koordinator för det regionala nätverket *Kompetensnätverk för demensenheter på Åland*. Nätverkets deltagare är arbetstagare från åländska kommuners boende- och vårdpersonal, privata vårdaktörer, personal från dagverksamheter samt Minnesmottagningen. Föreningens verksamhetsledare har fungerat som sammankallare och administratör för mötena. Ordförandeposten innehas av Heli Gåvefeldt från Föglö kommun. Syfte och mål med nätverket är att dela information, ta reda på information och sprida den vidare samt samverka för att lättillgängligt sprida information gällande kompetenshöjning för alla som kommer i kontakt med minnessjuka. Nätverket träffas två gånger per år, oftast sker mötena på HandiCampen men kan också ske i form av anordnade föreläsningar.

5. Övrig stödverksamhet

Demensföreningen vill stöda utveckling av vården och omsorgen för personer med demenssjukdom. Att uppmuntra till studier och fördjupade studier inom geriatri och demensvård förbättrar kvaliteten på vården i ett långt perspektiv. För att uppmuntra studier inom vård och omsorg tilldelar föreningen stipendium till studerande vid Ålands yrkesgymnasium och till Högskolan på Åland. Stipendium delas ut när studerande har utfört praktik eller skrivit om ämnen som berör demenssjukdomar, deras anhöriga eller närstående vård. I maj tilldelades två studeranden från Högskolan på Åland stipendium som skrev examensarbete om *Närstående vårdares upplevelser av att vårda en person med demens*. Och i juni tilldelades tre studeranden vid Ålands yrkesgymnasium varsitt stipendie som visat stort intresse angående demensvård.

Guldkantsmedel

I maj fördelade föreningens styrelse medel som inkommit genom kondoleansinbetalningar, s.k. guldkantsmedel, till alla vårdenheter på Åland, som till antalet är 36 enheter. Styrelsen valde att dela ut guldkant till alla enheter med den motiveringen att personer med demenssjukdom idag vårdas på alla olika sorters avdelningar och inrättningar, vilket orsakas av den stora bristen på specifika demensplatser. Demensenheterna, som är 11 st, fick 400 euro var och övriga vårdenheter fick 200 euro. Total summa på guldkantsutgivning år 2023 uppgick till 9400 euro. Hammargården i Hammarland köpte ex. in två demensskatter för sina guldkantspengar, katterna bidrar med att ge lugn och ro, trygghet och kan även fungera som ett sällskap till personer med demenssjukdom.

Bild: Stefan Nolervik

Övrigt

Föreningens styrdokument består av föreningens stadgar från 2012, föreningslagen, verksamhetsplanen samt budgeten. Utöver detta har föreningen en jämställdhetspolicy, antimobbningspolicy, alkohol och drogpolicy samt en utveckling och hållbarhetsagenda. Syftet med dessa dokument är att stärka ett gott socialt klimat och trivsel för styrelsemedlemmarna, verksamhetsledaren och föreningsmedlemmarna samt för övriga personer som berörs av Demensföreningens verksamhet. Föreningen har arbetat för ett samhälle där personer med demenssjukdom och deras anhöriga skall omfattas av delaktighet och gemenskap, på lika villkor och med lika ansvar som andra samhällsmedborgare.

Demensföreningens styrelse framför härmed sitt tack till alla medlemmar, medarbetare och alla andra som har engagerat sig i och bidragit till föreningens verksamhet under året 2023 samt till Landskapsregeringen som har beviljat ekonomiska medel som möjliggör att vår verksamhet kan fungera och existera.

Styrelsen för Demensföreningen på Åland r.f.